

شکایات راجعه بانتخابات را می پذیرد و تایک هفته دیگرهم دائز است برای رسیدگی به شکایات پس دوهفته انجمن نظارت برای رسیدگی بشکایات و پذیرفتن شکایات دائز است خوب است بنویسند که انجمن تادوهفته برای پذیرفتن و رسیدگی بشکایات دائز است .

ذکاء الملک — بله دریک ماده دیگر ذکر شده است که انجمن نظارت دوهفته بعد از ختم انتخابات متفرق میشود حالا در کمیسیون مذاکره شد که انجمن انتخابات در ظرف این دوهفته تمامآ شکایات مردم را قبول میکنند یا اینکه در هفته اول قبول میکند و در هفته دویم رسیدگی مینماید پس اگر بخواهیم بگوییم در ظرف این دوهفته شکایات را تمام قبول میکنند در این صورت دیگر وقت برای او باقی نمیماند که در آن شکایات رسیدگی کند و اینکه سابقاً نوشته شده بود که انجمن انتخابات تایک هفته دائز خواهد بود برای مراجعه بشکایات بهمین ملاحظه که انجمن تایک هفته شکایات را بگیرد بعد اگر لازم شد اگرچه ممکن است که لازم باین که انجمن نظارت رسیدگی بکند نباشد و حالا با این ترتیب که نوشته شده است تا روز آخر هفته اول هم اگر شکایتی رسید باز حق دارد قبول کند و تایک هفته دیگر هم رسیدگی مینماید ولی در هفته دوم دیگر قبول شکایات نمیکند و برای اینکه محدود باشد شکایت کردن مردم با انجمن نظارت این طور نوشته شده است ولی بعد از آنی که از این حد گذشت باز هم میتواند شکایت را بمجلس سورای ملی رجوع نماید .

حاج آقا — بنده آن اشکال اولیه را که حاج سید ابراهیم فرمودند بنده تأیید میکنم بواسطه اینکه جواب دادند که در ماده بعد شکایاتی که راجع با انجمن نظارت فرستاده میشود بمجلس سورای ملی و بنده با همه تجربیاتی که آقایان درامر انتخاب دارند این مطلب را کافی نمیدانم بلکه لازم میدانم که شکایت از انجمن نظارت در همان محل بحکومت بشود که بلکه جنگ از انتخابات باشد خود انجمن نظارت رفع آن شکایت را بکند و واقعاً اگر نقصی در کار باشد رفع میکند بواسطه اینکه اگر بنا بشود شکایت از انجمن نظارت رجوع شود بمجلس سورای یک مدت زمانی طول خواهد کشید در صورتیکه امر انتخاب تمام شده و اعتبار نامه شان هم فرستاده شده است بمجلس سورای ملی و آن وقت آن کسانی که اراد داشته با انجمن نظارت یا اینکه آنها رشته غرض رانی میدانستند و ایراد واقعی هم داشتهند ناچار میشوند که به مجلس سورای ملی رجوع بکند مجلس سورای ملی هم چون دور از آن مرکز انتخاب است آیا صحت شکایت آنها را ملتفت بشود و مطابق مقصود رسیدگی بعرايض آنها بکنند یا نکنند و اگر هم بکنند مدتی طول خواهد کشید پس بسیار خوب است که اگر شکایتی داشته باشند از انجمن نظارت بحکومت محل رجوع بکنند که اگر حکومت محل تصدیق کرد آنها را تغییر میدهد و اگر تصدیق و تصویب نکرد انجمن نظارت را تغییر نمیدهد و آنوقت دیگر تعطیل هم درامر انتخابات نشده است .

رئیس — گویا مذاکره کافی باشد . اصلاحی

علماء اعلام و حجج اسلام نوشته شده است فرائت میشود اگر تصویب شد فرستاده میشود .

(جواب مذبور بعبارت ذیل فرائت شد)

مقام محترم هیئت اتحادیه علماء اعلام و حجج اسلام دامت بر کاتهم لا یکه محترم آن هیئت معمظمه که مشعر بر حسن توجهات و جدانیه و ادای وظایف دینیه آن ذوات مقدسه در حفظ اساس اسلامی استقلال مملکت اسلامی بود در مجلس شورای اسلامی فرائت و موجب ترحیب قلوب و تأمین دلها و تشکر عموم گردید و تهیه موجبات آسایش عمومی که مقصد اصلی دین مبین است بوده و نظر بهمین مقصود بوده که از بیشرفت آن از بدل همه گونه مساعدت و مجاهدت فروگذار نفرموده از هیچگونه همراهی مضایقه نکردن و اینکه هم نظر بو خامت عاقبت این پیش آمدۀ انتظار همین بود که اگرچه از طرف دولت اقدامات کافی در جلوگیری شده و میشود از ظرف آن هیئت مقدسه هم مساعدتها معنوی بعمل آید و قلوب افسرده که رشته آنها بانفاس قدسیه آن ذوات محترم مربوط است بهمیجا آمده حفظ حقوق خود را باعلی درجه ساعی و جاحد باشند .

رئیس - مخالفی هست (گفتن خیر) همینطور که فرائت شد نوشته و فرستاده میشود قانون انتخابات از ماده ۴۷ فرائت میشود .

ماده ۴۷ اگر از انتخاب کنندگان و انتخاب -

شوندگان کسی در حین انتخاب شکایتی یا ایرادی راجه با انتخاب داشته باشد مانع از انجام انتخاب نخواهد شد ولی شرح آن شکایت باید در صورت مجلس درج شود

رئیس - در این ماده مخالفی نیست (مخالفی

نیست) (ماده ۴۸ بعبارت ذیل فرائت شد)

ماده ۴۸ انجمن نظارت بعد از ختم انتخابات تایک هفته شکایات راجعه بانتخابات را میپذیرد و تایک هفته دیگر هم برای رسیدگی بشکایات دائز خواهد بود .

حاج سید ابراهیم — این شکایات از انتخابات است یا شکایت از انجمن نظارت است اگر شکایت از انتخابات باشد خود انجمن نظارت باید رسیدگی کند بجهت اینکه مسؤول صحت انتخابات انجمن نظارت است ولی شکایت اگر راجع با انجمن نظارت باشد باید بحکومت شکایت شود که او این انجمن نظارت رامعین کرده است پس باید فرق بگذاریم بین شکایتی که از انتخابات میشود یا شکایتی که از انجمن نظارت میشود .

ذکاء الملک - شکایتی که از انجمن نظارت میشود ممکن است که تعمدی نباشد و خود انجمن بتواند او را رفع کند در صورتیکه نتواند رفع کند آن وقت باید به مجلس شورای اسلامی اظهار کنند دیگر بحکومت اظهار کردن لازم نیست و شکایات در صورتیکه راجع با انتخابات باشد باید با انجمن نظارت باشد و یا اگر با انجمن نظارت اظهار نشود باید به مجلس شورای ملی شکایت کنند غیر از مجلس شورای ملی گمان میکنم کسی نمیتواند در انتخابات حکم واقع بشود .

معززالملک — بعقیده بنده این چیزی که اینجا نوشته شده است صحیح نباشد اینجا می نویسد انجمن نظارت بعد از ختم انتخابات تایک هفته

ماده واحده — مبالغ یکصد تومان بمیرزا محمد علیخان و میرزا عباسخان برای تأیید قروض شخصی و خرج راه پرداخته میشود .

رئیس — مخالفی هست (اظهاری نشد

آقایانی که تصویب میکنند ورقه سفید خواهند

داد و آقایانیکه تصویب نمیکنند ورقه آبی شروع

با خداوراً شده و آقای حاج میرزا رضا خان بعد

(۴۱) احصا نمودند .

رئیس — با کثریت ۴۱ رأی از (۲۱)

نفر تصویب شد برای خاطر اطلاع آقایان عرض

کنیم که آقای ارباب کیخسرو از آن کمیسیون نه

نفری استعفا داده اند در جلسه آتبه یکنفر بجای

ایشان باید انتخاب بشود دستور سه شنبه ۱۴

شور اول در بقیه قانون انتخابات از ماده ۷ رایورت

بودجه راجع بقریه غربی دزفول — رایورت قوانین

مالیه راجع بوراث اشخاصی که مواجب آنها از دو

تومان کمتر است — رایورت کمیسیون بودجه راجع

بقنات یوسف آباد بفرویه یزد و ادیب المجاهدین

آقای حاج آقا راجع بدستور فرمایش دارید .

حاج آقا — خواستم خواهش کنم که جزء

دستور قرار بدهید که کمیسیون نه نفری رایورتی

بمجلس بدهد که ما مطلع شده باشیم از اقداماتشان

والا ما هیچ خبر نداریم

رئیس — کمیسیون چه رایورت باید بدهد

وقتی رایورت میدهد که وزراء نطقی داشته باشند

خواهند مجلس اظهار کنند هنوز که اظهاری

نکرده اند .

لواءالدوله — در خصوص میرزا عبد العالی

مجاهد تقریباً کسان او مستاصل هستند تقاضا میکنم که جزء

دستور روز سه شنبه گذارده شود .

رئیس — اگر وقت داشتیم آنرا هم می

گذاریم جزء دستور مخالفی نیست با این ترتیب

(اظهاری نشد)

(مجلس ده دقیقه قبل از ظهر ختم شد)

جلسه ۲۸۲

صورت مشرح روز سه شنبه ۱۳ شهر

شعبان معظم ۱۳۶۹

آقای رئیس سه قبل از ظهر بکرسی ریاست

جلس فرمودنه و پس از ده دقیقه مجلس رسمی

تشکیل شد صورت مجلس قبل را آقا میرزا

ابراهیم خان قرائت نمودند غائبین جلسه قبل بدون

اجازه معاصد السلطنه .

با اجازه — آقامحمد بروجردی آقایانیکه از

وقت مقرره تأخیر نموده اند آقا میرزا یانس ۲ ساعت

و نیم — ناصرالاسلام ۵۵ دقیقه دکتر امیرخان ۰۰

دقیقه ادیب التجار نیرالسلطان حاج امام جمعه انتظام

السلطنه — هر کدام نیم ساعت میریض آقا میرزا

مرتضی قلیخان میرزا علی اکبر خان دهخدا

رئیس — در صورت مجلس ملاحظاتی هست

لواءالدوله — در خصوص اکثریت نسبی

بنده مخالف بودم و بیشنهادی کرده بودم ننوشتند

رئیس — در قانون انتخابات .

لواءالدوله — بله

رئیس — تصحیح میشود دیگر مخالفی نیست

گفتن خیصه صورت مجلس تصویب شد جواب مرقومه

فرمایی مانده است با خر دوره تقاضنی و اگر واقعاً آن
کردیم دیگر لازم نیست که مجلس ده نفر را از بین
هر گاه یکی از اعضاء مجلس شورای ملی مستعفی یا
یکنفر و دو نفر که استعفا کرده اند بجای آنها انتخاب
آنها انتخاب بکند و ممکن است پنجاه رأی داشته
باشد و به مجلس هم که حق مشروعی دادیم آن پنجاه
نشود نزدیک است که آن عده برای تشکیل مجلس
باشند و آن عده که برای مذاکره و رأی لازم
باشی مانده باشند انتخاب عوض مستعفی یا متوفی با خود
راست و آن عده که برای مذاکره و رأی لازم
راست در انتخاب بکند پس بنابر این تقریر عرض
میکنم که همان شخصیت که اکثریت داشت انتخاب بشود
اصل محل است ولی در صورتی که در ظرف ۳ ماه
است ناقص بشود آنوقت بنده عقیده ام این است که
میکنم که همان شخصیت که اکثریت داشت انتخاب بشود
از زمان اخطار در محل انتخاب نکردن مجلس
مجلس نباید یکنفر خودش انتخاب بکند میگذرد
آن قبیل را که بعد خواهیم کرد که آن شخص دارای
حق خواهد داشت خودش عوض مستعفی یا متوفی را
از محل باز از میان آن عده که نسبتاً حائز اکثریت بوده
کمتر از یک ربع آراء نباشد ممکن است که آن
است از آنها انتخاب بکند آنچه در صورتی است
که نداشتن حق انتخاب بکند آنچه در صورتی است

رئیس — این اصلاحات فرستاده میشود که اگر اهالی انتخاب بگنند، خیلی اسباب طول یا تعطیل شود و در اینصورت چون اگر مجلس این انتخاب را نکند آقایان نمایندگان که اصرار دارند که در اینجا اکثریت نسبی را سند بگیرند که بعد از آنکه عمدہ ملت بواسطه تشکیل نیافتن مجلس از میان میرود نماینده اول استعفا داد او را انتخاب نمایند و باید ناچار باید انتخاب کرد که عدد کافی برای تشکیل مجلس بدانند آن عدد که برای وکیل اول رأی داده اند برابر دو می رأی نداده اند فرضآد و نفر و کیل در موجود باشد چون در اینصورت هم که مجلس انتخاب برای دومی رأی نداده میکند از میان کسانی است که در محل انتخاب دارای یک محلی انتخاب شد یکی دارای پانصد رأی بوده

یکی دارای ششصد رأی بوده آن ششصد رأیی بعد
اکثریت نسبی بوده‌اند پس می‌توان گفت که آن نماینده
از یک ماه استعفا داده آن وقت یا یک پانصد رأیی
بوده‌است که بندۀ یک پیشنهادی کردۀ ام
باید آن ششصد نفر که نمردندم نمیتوانیم باقیست
که بجا نماینده متوفی و مستعفی از طرف اهل محل
اینجا حق بدهیم آن پانصد نفر بعد را بگوئیم در
آن ششصد نفر را تغییر انتخاب

دیمیسیون پیشنهاد درده این نظر بدان احمدی
بگوئیم نباید رأی بدهد اگر اکثریت را سند می
کویید و باشد باشد باشد ملاحظه
اکثریت را بگنند و این بکلی اشتباه است هم برای
آقای مدرس اشتباه است هم برای سایرین اینکه
میفرمایند در آنجا باید اکثریت فسیی را سند گرفت
و آن آدم را خواست در حقیقت حقوق اکثریت
پایمال شده است اگر به آن ها حق انتخاب داده
شود آیا جایز است آقا میرزا احمد قزوینی

پاییم ال شود بنده که بلکنی با این برابر مخالفتم
آقای سید حسینی، اردبیلی - بعقیده بنده در هر
حال صحیح نیست مجلس بجای مستعفی یا متوفی نماینده
انتخاب کنند حالا کاهی هست که بیک محافظه بر میخورند
مثل میگویند چون مدت زیادی با خر دوره تقاضیه باقی
مانده شاید عدد زیادی از نماینده گان کسر بشود اینهم
منطقی نیست بجهت اینکه همیشه یک عدد معینی در
مجلس حاضر نیست که حتماً باید آن عدد موجود
باشد فرضاً میل تسبیح که صد دانه است که اگر یکدانا
آن کسر باشد ناقص است اینطور که نیست ذیرا که
مجلس دو بدوام وقت تشکیل مشود باشد یک عدد
می کند «

که قانوناً برای تشکیل کافی است حاضر باشند در ظرف
آن عدد دوره نظریه از آن عدد اولی یکمقدار مهمی
میکنند که جمله اول ماده ۶۰ بجای مجلس شورای
ملی یکنفر را بجای او انتخاب میکنند نوشته شود)
آن عدد آیا از کفايت افاده است آن عدد که از برای
که در انتخاب محلی بالنسیه حائز اکثریت بوده اند
که دوچار نباشد اگر بوج غیرت و مسافت

آن عده که علاوه بر مقدار کافی قبلاً موجود بوده یکنون
نمایند کان بدون اجازه غائب بشوند این در بطي به
انتخاب مبنمايد .
کسر شده حالاً میخواهیم بجای آن مستعفی یا متوفی
نظامنامه انتخابات ندارد اگر یک همچو چیزی لازم
باشد که انتخابات را تعلیل کرد و این اتفاق ممکن است

است باید در نظامنامه داخلی مجلس نوشت به شود. هر کاه یکی از اعضاء مجلس شورای ملی مستعفی است بازدید که صندلی او خالی نمانده بشه عرض میکنم که فرضاً خالی نماینده مستعفی یا متوفی یا متوفی شود اهل بجا نماینده بهتر است تا آنکه نماینده میگذرد

که از طرف ملت انتخاب کنند آن صندلی را اشغال کردند — از طرف آقای آفاسید حسن مدرس کردند باشد بنده ترجیح می‌دهم که صندلی مجلس از آن است بجهت اینکه مانع توافقیم یک چنین ماده قانونی نمایند که حقیقتاً از طرف ملت انتخاب نشده است خالی بنده پیشنهاد می‌کنم بجای ماده ۲۵ نوشته شود نمایند و اینکه نمیتوانیم یک چنین ماده قانونی بنویسیم و اینکه هرگاه یکی از اعضاء مجلس شورای ملی مستعفی نمایند و مشغول نشود یک کسی که ملت حقیقتاً او را یامتوافقی شود بعوض او کسی که در محل بعده از او حائز انتخاب نکرده است و اینکه می‌فرمایند از هده کسر اکثریت این اهمیت ندارد زیرا که از عده کافی چیزی می‌شود این انتخاب از برای عضویت مجلس شورای ملی نمایند کسی است که از طرف مردم انتخاب می‌شود کسر نشده است حالا فرض می‌کنیم یک زمان خیلی

صور تیکه استعفا یافوت در ششماه آخوردوره تقینیه با
یکی آنچه بگوییم که اعلان انتخاب داده میشود و اهل محل تیکه
آن اشخاص که بعد از این و کمبل مستعفی دارای اکثریت
اشکالاتی دارد آیا راضی میشود آن نماینده که از
برای سه ماه پیاپید بظهور آن و یک مسافت طولانی
بوده اند باید معین بشوند و بیانند ب مجلس پیشنهادی
ماه انتخابات خودشان را باید بعمل بیاورند و یکی
مکنند و بعد از آن مراجعت بنماینده یا نمیشود یا
هم عرض کردم.

در صورتیکه بعد از دوماه بعمل نیاوردند تکلیف اینکه میدانید در آخر دوره تقنیته بسیار اتفاقات چیز است بنده با این هرسه فقره مخالفم علتی آقايان ذکر میکنند که انتخاب پایست با مجلس با ممکن است برای نمایندگان بیفتند که خیلی از آنها آشنا بدهند و نباید طوی کرد که مجلس از اکثریت استعفا پس بواسطه ملاحظه همین محظورات در اغلب یافتند پس این طور قرار داده اند که مجلس انتخاب بکند هر کدام نسبتاً بیشتر اکثریت داشته است معین بشود و باید این مسئله هم در کمیسیون مذاکره شد یک از جاها این طور قرار داده اند که مجلس انتخاب بکند از وکالت بواسطه کار شخصی فلسفه مسئله را تقدیم کرد کی بجای او معین میشود برای اینکه ممکن است کمتر قرارداد لکن اگر بخواهند بکلی نمیشدند و مثل اینکه تغییر کابینه باشد غالباً ممکن است ترتیب را موقوف بکنند امکان پذیر نخواهد شود که مجلس از اکثریت بیفتند و همان علت درایم بود و برای یک هیب دچار صد عیب خواهیم شد

هم باشد چه جهت داشت که ما میگفتیم نباید مجلس انتخاب بکند و گفتیم نماینده مجلس را خود مجلس انتخاب نکند حالا آمدیم بر سبیل اتفاق مجلس اکثریت افتاد و آخر سال هم هست که نمیشود مجلس انتخاب شود از آسمان نیامده است که بدو سال تمام باشد یکروز هم کسر نباشد بجهت این که باین ترتیب ممکنست که آن نماینده یکرای بدهد که برخلاف میل ملت باشد اما تاسه ماه به آ دوره مانده ممکن است خود مردم انتخاب بکند و در سه ماه اگر مجلس اکثریت داشت که خوب اگر نداشت که منقضی میشود و میروند پایان کار خودشان چه علتی هست که ما را مجبور باین کرده است و این علتی که میگویند که در آ دوره تقینیه و کلا یک کاری پیدا کنند یا مسافر انتخاب کنند این جهت را بنده مخالف میدانم بجهت لوابالدوله . ممکن است آن صورتی که از طرف انجمن نظارت به مجلس می آید صورت اسامی اشخاصی که بعد از نماینده گان آن محل دارای اکثریت نسبی بوده اند نوشته شود آن صورت در مجلس هست وقتی که یک همچو قضیه اتفاق افتاد از طرف مجلس اطلاع بدھند که چون این نماینده استغفار داده است ثانی او باید و یک وقت هم هست که نماینده در محل خودش استغفار یا فوت کند در آن صورت هم ممکن است بگوئیم که انجمن نظارت بجای او ثانی او را معین نماید و اما اینکه در مجلس استغفار یا فوت کند باید رجوع کرد بصورت مجلس انجمن و آن کسی را که بعد از او اکثریت داشته است او را خواست و اما در خصوص مدت هم بنده عقیده ام اینست که نوشته شود سه ماه با خر دوره تقینیه مجلس حق دارد انتخاب پیکنده ششماه زیاد است .

ذ کاء الهمك — این ماده را هم برای همین ترتیب دادیم که حق انتخاب نماینده با مردم باشد و مجلس شورای ملی حق ندارد که برای مردم نماینده انتخاب کند ولکن اگر موقع باشید که این ترتیب را تا آن درجه آخر اجرا بکنیم یعنی در این چندماه آخر دوره تقنیته هم هر گاهیکی از نماینده گان استعفا یا فوت کرد بگوئیم ملت بجای او معین میکند امکان ندارد و در هیچ جا هم این ترتیب نیست یعنی در اکثر از ممالکی که انتخابات را مستقیم و یک درجه اختیار کرده اند که از جمله آن ها فرانسه است بنده اطلاع دارم این ترتیب را قبول کردند که در آخر دوره تقنیته هر گاهیکی از نماینده گان بواسطه استعفا یا فوت از مجلس رفت خود مجلس یکی را بجای او معین میکند چرا بجهت اینکه اگر بناباشد اهالی بجای او انتخاب بکنند و نوع این انتخابات از روزی که اعلان شود تاریخیکه نتیجه بدست پیاپی سه ماه طول خواهد کشید و آن وقت هم بی فایده خواهد بود مثلا وقتیکه سه ماه با آخر دوره تقنیته مانده باشد و در کرمان بخواهند یک نماینده انتخاب بکنند ملاحظه بفرمایید که چه

بهجهت — در این ماده سه فقره هست یکم در محل انتخاب مکنده اما وقتیکه آن تم را

کنیم که باین ترتیب انتخابات مجلس را موقوف نمیکنیم خودمان را گول میزنیم بواسطه اینکه شهر طهران هم اگر بخواهیم یک و کیل یادو و برای بلدیه انتخاب کنیم این لاقل دو ماه میگشند چون نمی خواهیم محروم بکنیم ا محل را از حق خودشان پس اقل ششماه باید مهلت برای آن ها باشد یعنی تا ششماه باشد هیچ بجای و کیل مستعفی یا متن اهل محل میتوانند بجای و کیل مستعفی که انتخاب کنند اگر در ظرف ششماه انتخاب نسکر بعد از ششماه همان کشیکه اکثریت دارد بعد از مستعفی همان شخص تعیین میشود همینکه ما اکثریت را کافی دانستیم همان نسبی است اینکه نسبی را فرمایند در وقتی ممکن است محل نظر را باشد با کثریت نام قائل باشیم وقتی که با کثریت تمام بودیم ممکن نبود که آن شخص نماینده شود امتحان از آنیکه در آن ماده با کثریت نسبی قابل شاخص باشند این بس است در صورتیکه با کثریت تمام میشیدیم مجبور میشیدیم که ده نفر را معین بکنیم

ن مجدداً انتخاب شوند و اینکه

ن مجدداً انتخاب شوند و اینکه

سال باید نمایندگان مجدداً انتخاب شوند و اینکه دوماه قبل از انقضای اعلان داده شود عیب ندارد لکن اگر شروعش را هم دو ماه قبل بخواهند قرار بدھند این مخالف خواهد بود یا چیزی که در قانون اساسی است بواسطه نظر قانون اساسی باین جهت که شروع بانتخابات بعد از انقضای دوره تقویتی که دو سال باشد اما اگر اعلان بانتخاب دو ماه قبل بشود و شروع بعد از انقضای مدت دو سال باشد عیب ندارد اما اگر قبل از انقضای دو سال شروع شود منتخب مطابق قانون اساسی منتخب نیست و انتخاباتش صحیح نیست •

ذکاء الملک — گمان میکنیم که ماده قانون اساسی صریح خواهد بود باینکه شروع بانتخابات هم باید بعد از انقضای دوره تقاضیه باشد مقصود قانون اساسی این است که بعد از انقضای مدت دوره تقاضیه که دو سال است نمایندگان جدید باید بیانند به مجلس و مادامیکه این دوره تقاضیه تمام شده است ذمتوانند که بیانند به نشینند و اگر هم آمدند نمی توانند مداخله در امور وکالت و نمایندگی نمایند.

محمد هاشم هیوزا - اینکه آقای مخبر فرمودند که مراد از شروع شروع بانتخابات است نه بااعلان اینطور نیست بجهت اینکه اگر همین طور بود یک لفظ دیگر از برای رفع پاره توهمند لازم داشت و اینکه بطور اطلاق و اگذاشته است معلوم میشود که شروع بانتخابات بعد از ختم دوره تقاضیه باید بشود و اعلان بانتخابات دو ماه قبل از انقضای مدت دوره تقاضیه ممکن است.

دکتر حاج رضا خان - اینکه در تمام جاهای استخراج آراء انتخاب را بعد از ختم دوره تقاضیه کذاشته‌اند برای این است که وکیل امیدواری داشته باشد و پاکمال صمیمیت کار بکند چون واضح است وقتی که پاک و کیلی اینجا نشسته است از خراسان و یا کیل دیگر خراسان هم در خراسان است و دو تا وکیل پیدا کرده یکی در اینجا یکی در آنجا آن و کیلی ک

در این جاهست از روی صمیخت کار نخواهد کرد.

ذماء الملک. اولاً امیدواریم که نمایند کار
ملت از روی وجودان کار بگشته و اگر از روی
یک امیدویم وجودانی باشد و اما اینکه فرمودن
بانتخابات بعد از انقضای دوره تغیینیه شروع میگشته
در سایر جاهای همچون انتظور نیست و آنچه بنده اطلاع

دارم مخصوصاً در فرانسه قبل از انتخاب دوره تقینیه شروع بانتخابات مشود در صورتیکه در آنجاهای مدت عملیات انتخابات خیلی کم است از روزی اعلام انتخابات داده مشود تا روزیکه انتخابات تمدید شاید یک ماه طول بکشد و مسلماً هم اگر تمدید شود نمایندگان در قبل از انتخاب آن دوره تقینیه نمایند و اینکه نشده است بعضی از آنها معین شده اند و اینکه هیفر نمایند دوره نماینده خراسان در یک موقع موقعاً مشوند اینطور نیست بجهت اینکه آن شخص که تازه منتخب شده است تا این دوره تقینیه تمدید نشده است نماینده ملت نیست نماینده ملت وقتی است که این دوره تقینیه تمام بشود و نمیتواند هم بیاید

به مجلس و اگر هم بیاید داخل در امور نماند
نمیتوانند بشود پس عیبی که فرمودند در کار نخواهند
بود و لازم است که اقلا دوماه قبل از انقضای مدت
شروع بانتخاب شود.

نماينده که ۴ ماه پس از انتخاب شدن بدون اجازه مجلس
شورا يملى بمجلس حاضر نشود یا پس از انتخاب شدن
بدون اجازه چهار ماه متوالی خبر نماید از نمایندگی
مستعفی محسوب ميشود.

سکند و اين مسئله از وظيفه مجلس نیست باين اندازه
هم مجلس بي حق نیست با وچ طور ميفرمایند که
مردم او را انتخاب کرده اند حق عزل او را دارند
اگر اینجا حق ندارد که او را عزل کند اولاً

لدن یک مجلس حقوقی مدارد و اورا متروک باشند. اینکه بمردم حق داده نمیشود که یک نفری را که انتخاب کرد او را معزول بکند تا زیست اینکه شما چطور حق میله هید بمجلس شورای ملی از تصدیق و عدم تصدیق نماینده ها یک نماینده همان طور یکه حق میله هد بمجلس که نمایند گی کسی را که انتخاب کرده اند تصدیق ناردن بکند بعضی تصدیق مکنند صحت انتخاب و

مغز الـمـلـك - میخواستم عرض کنم دوماه دم
عدم صحت انتخاب آنها را همینطور هم باید
است در اغلب از موقع چنانچه سه ماه را اتخاذ کرده ایم
بتواند در موقع لازم او را عزل نمیکند یعنی قانون
اینجا را خوب است سه ماه فرار بدهیم.

او را عزل میکند مجلس دادوای وضع بینهاده از این جمله اخیره آقامحمد پروجردی — این اینکه اگر چه کلمه معروفه بسوجب آن قانون در موافق مقررده مستعفی شود علاوه بر این گفتگو در اینجا نیست که یک شخصی یا چند نفری بیانند او را معزول بکنند قانون او را معزول میکند و قانون را هم گفتیم یعنی رأی ملت شما وقتی که قانون مبنو پسندیدهاین میکنید کسی را که مردم انتخاب کردند باید در ظرف فلان مدت حاضرا شود انتخاب کنند اگر حاضر نشد پایستی استعفا بدهد پجهة در مجلس اگر حاضر نشد پایستی استعفا بدهد پجهة

این که میداند این قانون را و اگر استعفا نداد معلوم
میشود که نخواسته است کتبای استعفا بدهد و خواسته
است عمل استعفا بدهد پس زیاد آنقدرها انتخاب
بکنند که مجلس حق ندارد و نمیتواند حکم بکند که
یک نماینده مستعفی بشود مجلس حکم فردی با
اختیار کردیم معنی اختیار این است که چه از اینها
چه از غیر اینها.

خواهد سد ایا در اینست بجز در درست خواهد نمیگند بموجب قانون که خود قانون حکم خصوصی نمیگند که هر گاه نماینده تا شش ماه بعد از انتخاب میگند که هر گاه نماینده تا شش ماه بعد از انتخاب حاضر نشد معلوم میشود که لیاقت نمایند کی ندارد و بخودش هم زحمت نمیلهد که استعفانامه بنویسد قهراء مستعفی شده است ولی بندۀ شخصاً اصراری باین ماده ندارم بجهت اینکه امر نادری است نه اینکه نتوانیم یك چنین چیزی را بنویسیم.

انفصال قانونی پیدا نموده باشد یعنی متن اتفاقی است - چند رئیس - گویا مذاکرات کافی است - چند

فقره پیشنهاد شده است قرائت میشود بترتیب ذیل
قرائت شد .

از طرف افای عزالمک — بنده پیشنهاد میکنم که ماده ۷۵ اینطور نوشته آیم و مشغول باشد تا سه ماه بعد از انتخاب بدون عذر موجه در مجلس شورای ملی حاضر شود اهل محل یکنفر بجای او انتخاب خواهد کرد.

از طرف لوایع امدواله - بنده پیشنهاد میکنم
که ماده ۷۰ - این نوع نوشته شود هر نماینده که
پس از انتخاب بدون عذر موجه تا سه ماه در مجلس
حاضر نشود نماینده کی او دیگر پذیرفته نخواهد شد
و باید دیگری بجای او انتخاب شود .

از طرف حاج سید ابراهیم - بنده پیشنهاد
نمایش را داریم در انتخابات داده بن
که منعقد شد از روز یکه اعلان انتخابات دادند تا وقت
که مجلس منعقد شد کمتر از چهار ماه طول نکشد
هر نماینده که بدون اجازه از مجلس شورای اسلامی غایب
باشد مستعفی خواهد بود .

از طرف آفای هملر سی - بندۀ پیشنهاد می‌کنم
که ماده ۷۶ بعوض بدون عذر موجه نوشته شود بدون
ائبات معذوریت خود .

بنظامنامه داخلی ندارد در همین نظامنامه انتخاباً
که مجلس مینویسد باید نوشته شود بطوریکه بنده
پیشنهاد کردم که اگر بدون عذر موجه تا دو م-

حاج شیخ اسدالله - بنده کاملاً موافقم با -
آقای حاج آقا و ششماه راهم زیاد میدانم ولی اینکه
فرمودند آقای معزز الملک بعد از آنکه یک شخصی
وکیل شد واز طرف ملت معین شد بهرنوع باید
آزاد باشد و ممکن است در خارج مجلس حفظ حقوق
موکلین خودش را بکند بنده ابدآ تصدیق ندارم
حضرت یک ماه یا دو ماه خدمت کرد آنوقت با
در ۲۴ ماه دیگر حقوق موکلی خودش و ملت
بعد از آنکه این شخص داخل مجلس و داخل سیاست
نشد این چطور میتواند حفظ حقوق موکلین خودش
را بکند حفظ حقوق این نیست که برود در خانه اش
کند و یک حدی برای او معین بکند که اگر تافلان
مدت نماینده حاضر نشد از نماینده کی مستعفی است

بجهت اینکه مجلس شوری اورا بنمایند کی انتخاب
ر دیس - شما لفظی مخالف با این ماده هستم
است و بجای او دیگری را باید پیاووند اتفاق
نکرده است تا اینکه یک قانونی بگذارد که اگر او
واظههارات شما موافق با این ماده است .
حاج شیخ احمد اللہ - بنده مخالف با آن ماه
نیامد از نمایندگی مستعفی باشد بلکه چنانچه قانون
عامه افکار عامه که نمیتواند و کیل عزل بگند با
هستم و ۶ ماه را زیاد میدانم و عقیده ام این است که
ملکتی ما است مردم اور انتخاب کردند و میگنند
در اینجا معین نمایندگی مغزول است از وکا
هر چه مدت را کمتر به کنیم بهتر است ولی در ۳ ماه
کی مستعفی است آن پیشنهادی را هم که بنده کرد
برای یک شغل معین و هیچ کس تامد تی که معین
عرضی ندارم و سه ماه را باید فرار داد که اگر سه ماه
بخوانند تا اینکنه معلوم بشود افکار آقایان .
آقامیرزا احمد - آقای حاج سید ابراهیم
خارج بگند .
سمت نمایندگی منفصل خواهد بود آن مطلبه داشتم

حاج او — بنده این اشغالات افای
که آقای حاج شیخ علی گفتند و آقای مخبر فرمودند که
این راجع بنظامنامه انتخابات نیست بنده عرض میکنم
اگرچه از حیثی راجع به نظامنامه انتخابات نیست ولی
آن منتخب ملت است و نماینده ملت میشود بدیهی
از حیثی راجع به نظامنامه انتخابات است و باید اینجا
نوشته شود که اگر نماینده مجلس آمد و بدون اجازه
و مرخصی غایبت کرد و غایبت او سه ماه طول کشید بلکه
دیدند آن شخص را که انتخاب کرده اند نمیتوانند
اداء تکلیف و وظیفه خودش را بگند و حاضر شود

برای حفظ حقوق خودشان نباید هیچ تخصیص هیچ راههای داشته باشند که از دست او استخلاص پیدا بکنند این چیز غریبی است که اگریک کسی را انتخاب کرده دیگر به پوچه موکلین با و حقی ندارند در هر جهت مختار است و نماینده و کمیت آنها است بدون این که یک ذره در حفظ حقوق موکلین خودش کوشیده باشد و تکالیف خودش را انجام داده باشد بنده تعجب میکنم که در صورتیکه نماینده بوظیفه خودش حمل نکرده باشد چطور اسم او را نهاده کنند که نماینده که از طرف

لواء الدوّله - عرض کنم نماینده که از طرف

است که یک ماه و نیم بدون اجازه مرخصی غیبت کرد باید از نماینده کی استعفا بدهد و به همان ترتیبی که در محل دیگر آن اکثریت بعد از این شخصی داشته اند یعنی آن کسی که بعد از این بالتبه بسایرین اکثریت داشته است البته آن باید عوض این باید به مجلس و نماینده محسوب خواهد بود و در مخالفت با آقای معزز الملک اعتراضات زیادی داشتم اینکه عرض نکردم بجهت این بود که می فرمودند موافقید با این جهت سایر اعتراضات خودم را عرض نکردم .

از آنکه وارد مجلس بشود و بعد از آنهم که ملت انتخاب میشود همانطوریکه آقای حاج آقا فرمودند مردم اورا شناخته اند با اعتماد پیدا کرده اند آن را انتخاب کرده اند حالا بعد از آنکه او معین شد باید مجلس را بلا تکلیف نگذارد ۶ ماه ۷ ماه و هی بگویید خواهم رفت آن وقت ممکن است از این یکصد و پیست نفر عده لازمه همه بهمین حرفاها حاضر نشوند و مجلس ۶ ماه دیگر افتتاح نشود و بنده پیشنهادی هم کرده ام و چون بعضی نقاطی هم هست که یک ماه چهل روز راه است آن وقت آن نماینده نکرده باشد بجهت اینکه ملت باید صفاتی باطنی و یک صفاتی قلبی یک شخص را محل اطمینان و وثوق خودشان قرار داده اند بعد که معلوم شد و ملت فتند که این ابدآ در مقام حفظ حقوقشان نیست آن وقت چه باید کرد باید بگوئیم که حقوق آن جماعت آن قسحت از مملکت بکلی از انتخاب ساقط است این خیلی مشکل است هم ای، بگویید اینکه انتخاب و معین را بکنند، مجلس حق دارد که از آن، فقه آن، آن حفظ حقوق او را بکنند زه اینکه او حفظ حقوق دیگران را بکنند و بنده اساساً بیک همچو مطلبی را لازم میدانم که نوشته شود اگر یک نماینده تا یک مدتی بوظیفه خودش عمل نکرد و معین شد که عامل بوظایف نماینده کی خودش نیست از نماینده کی خارج بشود ولی بیک وجه قانونی زه اینکه بگویند که او مصون است ولو اینکه هیچ عمل بنماینده کی خودش نکرده باشد بجهت اینکه ملت باید صفاتی باطنی و یک صفاتی قلبی یک شخص را محل اطمینان و وثوق خودشان قرار داده اند بعد که معلوم شد و ملت فتند که این ابدآ در مقام حفظ حقوقشان نیست آن وقت چه باید کرد باید بگوئیم که حقوق آن جماعت آن قسحت از مملکت بکلی از انتخاب ساقط است این خیلی مشکل است هم ای، بگویید اینکه انتخاب و معین

هیئت وزراء موافق مطالعاتیکه در این چند روزه در جریان امور و حوادث حاضره کرده اند متفقاً معروض میدارد.

که هر گاه در پلتیک عمومی مملکت از نقطه نظر داخلی و خارجی بطوریکه تا کنون رفتارشنه مداومت شده قطعاً مخاطرات عظیمه در پیش خواهد بود . بنا بر این لازم میدانند که فوراً در پلتیک داخلی و خارجی تغییراتی اتخاذ شود و در این موقع مشکل با موافع بیشمار بیشرفت امور و موقفیت دولت بیشتر باشد بدیهی است اجرای این تغییرات در صورتی ممکن و مفید است که مجلس شورای ملی بطوری باهیئت دولت هم عقیده بوده و اعتماد کامل داشته باشند که جریان امور بروفق مصالح مملکت امکان پذیر باشد در صورتی که این موافقت عقیده و اعتماد ممکن نشود چون هبیج و سیله بیشرفت در نظر ندارند مجبور خواهند بود معافیت خود را از تصدی امور استدعا نمایند عجالتی لازم دانستند این عقیده خود را بطورکلی و اساسی بمقام منبع مبارک تقدیم دارند و بعد جزئیات مطالب را در خصوص پلتیک خارجی و داخلی در صورتیکه امر فرمایند بعرض پیشگاه مبارک برسانند که بعد به مجلس شورای ملی بیشنها شود الامر الا قدس مطاع (نجف قلی بختیاری) (قوام السلطنه) حکیم الملک - مشیرالدوله - و نویق - الدوله - معاضدالسلطنه .

رئیس - گمان میکنم که امروز میتوانیم در این لایحه مذاکره کنیم البته مجلس شورای ملی همیشه قصدش براین بوده که درداخله تهیه موجبات آسایش عمومی را فراهم بیاود و نسبت بدول خارجه هم حفظ روابط حسن و مناسبات دوستانه را کرده باشد وغیراز این مقصودی نداشته است البته هیئت وزراء هم هر چه بنظرشان خواهد آمد بطوریکه اظهار شده طرح آن را میریزند و میآورند تاماً که بکنیم ولی چون هنوز جزئیات این مسئله معلوم نیست امروز نمیشود در این باب مذاکره کنیم و اگر مخالفی نباشد همینطور از طرف مجلس جواب عرض نمایم (گفتند صحیح است) دو فقره تلگراف هم رسیده است یکی از سردار ارفع و یکی دیگر از تجار تبریزی به ای اطلاع خاطر آقایان قرائت میشود پتر تیپ ذیل قرائت شد) (۱) از طرف تجار تبریز بتوسط حضرات آقایان هیئت تجار زیدت اقبالهم مقام منبع مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه مفهوم اخبارات ناگوار تلگرافی دایر بحر کات و حشیانه و ناموس شکیانه محمدعلى میرزا وعبور آن منفور بخاک یاک ایزان بعموم اهالی معلوم از شرح اقدامات ظالمانه او صرف نظر کرده باواز رسا و فریاد های غورانه عرض میکنیم که مجاهدین غیور آذربایجان و جوانان رشید در حفظ مقام مقدس اسلامیت و نگاهداری استقلال مملکت باجان و مال و عرض و ناموس تا آخرین قطره خون حاضر و از جان فشانی لازمه کوتاهی نداشته در حفظ و حراست این خاک پاک که شرافت ملی و اسلامیت بسته باستقلال آنست دست برداد نخواهیم شد و بعدی از تنفر محمد علی میرزا و اشد اعمال قبیحه او ثابت قدم هستیم که دوره محصوریت آذربایجان و آن اظهار بر شادت از صفحه تاریخ محظوظ و تاریخ مجددی شجاعت آذربایجانی یادگار ماند البته آن دولت محترم نبز که زمام

بواسطه غفلت از مقتضیات حال مملکت بظهور رسیده و مضرات و مخاطرات آن طوری محسوس است که حاجت بهیج گونه توضیح ندارد والبته تصدیق خواهند فرمود که در این حالت حالیه دیگر نه مجالی برای تسامع و غفلت باقی است و نه فرصتی برای تحقیق علت غفلت های سابق و فقط آنچه در این موقع واجب است این است که هرچه زودتر نمایند گان محترم با موافقت وزرای عظام برای پولتیک داخله سبک و رویه و متنضم اطمینان قلوب و آسایش عموم استحکام اساس مشروطیت وحسن جریان اصلاحات باشد اتخاذ نمایند که دوام حکومت مقدره منصفه امکان پذیر بوده و بتواند مصالح حقیقی و فواید عموم را در نظر گرفته مقاصد ملت را بموقع اجرا بیاورد و البته فراموش نخواهند فرمود که در این مدت که در این اختلاف و مداومت در نظریات و غفلت از عملیات قدرت دولت را طوری ضعیف نموده که غالباً قوّه اجراییه یا دچار بحران بوده یا در زمان مقابل خود هم قوه نداشته که بکلی از وظایف خود باز مانده و امر منتهی بحالات حالیه گردیده و دوام آن منتج مضرات و مخاطرات است و اگر هرچه زودتر از تجربه گذشته متبه حاصل نگردد و موافق حال مملکت تغییری در سبک و رویه داده نشود بلاشك موجب ندامت کلی خواهد بود . هکذا در باب پولتیک خارجیه گنهایت ارتباط را با پولتیک داخله دارد و تکلیف آن بهیچوجه ممکن نیست همینقدر اجمالاً خاطر نشان میکنم که بازار بخلاف نصایح خیر خواهانه متواتی اینجانب رویه و سبکی که مناسب حال مملکت و مقتضیات حالت حالیه است اتخاذ نشده و در ازدیاد و تکمیل حسن مناسبات با دول متحابه اهتمامی که لازم بوده بظهور نرسیده و بعد از ورود اینجانب از حسن مساعدتی که از طرف دول متحابه اظهار شد و اینجانب تشکر آن را نموده بطوریکه سزاوار بوده استفاده بعمل نیامده بنا براین اکیداً زحمت میدهم که تدارک این غفلت و مراجعت در تکمیل حسن روابط و استقرار اعتماد در مراودت با دول متحابه نهایت اهمیت را دارد و چون مندرجات این مشاروحه مبنی بر کلیات مسائل است البته وزرای عظام طرحی را که برای حصول این هردو مقصود مهم در نظر گرفته اند بنفصیله بمجلس شورای ملی بیشنها خواهند نمود امیدوارم که نمایند گان محترم اهمیت موقع را در نظر گرفته در تدارک مافات جد وافی نمایند . زیرا که بیشرفت امور هبیج مملکتی خصوصاً این مملکت در حالت حالیه بدون حسن روابط خارجیه امکان پذیر نیست و اگر خدای نکرده از ازهامت موقع و اهمیت این مسائل که تا کنون بکرات خاطر نشان شده صرف نظر شود صریح اظههار میدارم که موقع اینجانب نیز دچار نهایت اشکال شده و دیگر وجهان من الوجه ممنوع نخواهد بود که شاهد اینحال ناگوار مملکت باشم .

رئیس - لایحه که وزراء عظام حضور والاحضر اقدس باقای نایب السلطنه عرض کرده اند قرائت میشود .

لایحه مزبور بعبارت ذیل قرائت شد ۵ اشعبان ۱۳۶۹ مقام منبع رفع نیابت سلطنت عظمی دامت شوکته ،

رئیس - گویا مذاکرات در این ماده کافی باشد (اغلب تصدیق کردن) .

رئیس - ماده اول و دوم حاضر است .

ذکاء الملک - تاروز شنبه حاضر میشود .

رئیس - عجالتیاً چند دقیقه تنفس داده میشود در این موقع که یکساعت وربع قبل از ظهر است تنفس داده و مجلس مجدداً منعقد نشد

جلسه ۲۸۳ صورت مجلس یوم شنبه ۱۷ شهریور شعبان المعظوم ۱۳۶۹

رئیس - آقای مؤتمن الملک - سه ساعت قبل از ظهر بجای خود جلوس نمودند پس از ده دقیقه مجلس افتتاح گردید .

صورت مجلس قبل را آقای میرزا ابراهیم خان قرائت کردن .

(غائبین جلسه قبل - بدون اجازه) معاضدالسلطنه - دکتر اسماعیل خان . معین الرعایا حاج امام جمعه - غائبین با اجازه . ناصرالاسلام - آقامیرزا ابراهیم قمی - معتمدالتجار . حاج شیخ الرئیس آنهایکه در وقت مقرر نیامده اند . دکتر امیرخان یکساعت و ۲۰ دقیقه - حاج وکیل الرعایا دو ساعت و ۲۰ دقیقه - آقا سید محمد رضا - آقا میرزا علی اکبر خان - نیز السلطنه - میرزا اسدالله ان - نیز حضور هریک نیم ساعت - میرزا رضای مستوفی ۳۵ دقیقه - آقای میرزا یانس ۴۰ دقیقه .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست ؟ آقامیرزا محمد رضای همدانی - بنده غائب نبود کویا بمحاظه اشتراک اشتباه شده است آقای آقادید محمد رضای مساوات غائب بوده اند .

رئیس - چندین مرتبه عرض کردم راجع بغيت در مجلس نباید مذاکره بشود رجوع باداره مباشرت باید نمود .

حاج سید ابراهیم - در باب مخارج مسافرت نمایند گان بنده عرض کرده بودم در مخارج انجمن نظارات اشاره بشود در صورت مجلس نتوشتند رئیس - اصلاح میشود دیگر مخالفی نیست ؟ (اظهاری نشد)

رئیس - درت مجلس تصویب شد سخنگوی ازوالاحضر اقدس آقای نایب السلطنه ۱۰ شهریور ۱۳۶۹ مجلس شورای ملی مژروحه از هیئت وزراء عظام مبنی بر تصمیم خودشان در پولتیک خارجیه داخله باین جانب رسیده که دارای منتهی درجه اهمیت است چنانکه بتفاریق ایام مکرر خاطر نمایند گان محترم را متذکر مسائل اساسی داشته ام اینجانب را باعقیده که اظهار داشته اند کمال موافقت حاصل است در این موقع هم باز اینفای وظیفه خیرخواهی را واجب دیده مژروحه مزبور را فوراً به مجلس شورای ملی ارسال و توجه کامل نمایند گان محترم را بمندرجات آن جلب مینمایم و مخصوصاً در خواست دارم نصایح خیرخواهانه ساقه اینجانب را بخاطر آورند که در اینمدت چه در باب پولتیک داخله وچه در باب پولتیک خارجیه اظهار داشته وهمیشه آرزومند بوده ام کاین مقاصد حسنی اساسی بدلست هیئت دولت جاری شده اهالی مملکت را از فوائد مشروطیت کاملاً بهره یاب کنند و متأسفانه صورت پذیر نشده اینک نتایج وضمیر